

Pierwsze stanowisko *Sceliphron curvatum* (SMITH, 1870) (Hymenoptera: Sphecidae) na Górnym Śląsku

The first record of *Sceliphron curvatum* (SMITH, 1870) (Hymenoptera: Sphecidae) in Upper Silesia

Do rodzaju *Sceliphron* KLUG, 1801 należą stosunkowo duże i efektowne grzebaczki, które do końca lat sześćdziesiątych nie były wykazywane z terenu Polski. Jako pierwszy wykazano gatunek *Sceliphron destillatorium* (ILLIGER, 1807), który jest obecnie najczęściej notowanym gatunkiem z tego rodzaju. W końcu lat siedemdziesiątych pojawiły się dane o stwierdzeniu kolejnego przybysza, z tego rodzaju, w Europie. *Sceliphron curvatum*, bo o nim mowa, pojawił się w Austrii skąd rozprzestrzenił się na kraje Europy Południowej, Środkowej i Zachodniej. Pierwotnie ekspansję swą ograniczył do regionów cieplejszych. Wraz z umocnieniem swoich stanowisk systematycznie powiększa swój zasięg. W ostatnich latach odnotowano ekspansję tego gatunku również w krajach Ameryki Południowej. W 2009 roku po raz pierwszy stwierdzono go na kilku stanowiskach we wschodniej i południowej Polsce (BURY et al. 2009. *Acta ent. siles.* 17: 11–18). Liczne niepublikowane dane z Polski o *S. curvatum* pojawiają się od pewnego czasu regularnie na różnych forach specjalistycznych. Na podstawie zamieszczonych zdjęć można zidentyfikować ten gatunek i odnotować kolejne stanowiska w Krakowie, we Wrocławiu i w Limanowej. W dniach 1-3 sierpnia 2010 roku kilka osobników obserwowano na gliniastym brzegu rowu odwadniającego w pobliżu zabudowań wiejskich w Widowie [CA18] w okolicach Rudzińca. Dwie samice odłowiono i znajdują się one w zbiorach Działu Przyrody Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Jest to pierwsze stwierdzenie *S. curvatum* na Górnym Śląsku. Powyżej przytoczone dane lokalizacyjne wskazują na dużą ekspansywność tego gatunku, również w naszym kraju.

ROLAND DOBOSZ
Muzeum Górnośląskie, Bytom
dobosz@muzeum.bytom.pl

Nowe dane o rozmieszczeniu *Scolia hirta* (SCHRANK, 1781) (Scolidae) na terenie Polski w świetle obserwacji przeprowadzonych w latach 2005–2010

The new localities of *Scolia hirta* (SCHRANK, 1781) (Scolidae) in Poland in respect to the observations between years 2005–2010

Scolia hirta SCHRANK, 1781 to jeden z dwóch gatunków tego rodzaju stwierdzonych w Polsce. Pojawia się w lipcu i można ją obserwować do początku września. Imago odwiedza kwiaty. Rozwój powiązany jest z larwami chrząszczy z rodziny Scarabaeidae. Gatunek nie podlega ochronie prawnej, w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt (GŁOWACIŃSKI, NOWACKI (Eds). 2004) określony jako (VU) – wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie. Z terenu Polski znany z ok. 20 stanowisk o charakterze wyspowym.

Opracowanie powstało poprzez wykonanie kwerendy internetowej i dzięki przekazanim informacjom przez bezpośrednich obserwatorów, które potwierdzone zostały materiałem fotograficznym, co w przypadku tego gatunku jest wystarczające do

weryfikacji oznaczeń. Powszechny dostęp do urządzeń cyfrowych oraz zainteresowanie tą formą spędzania wolnego czasu pozwala mieć nadzieję na dopływ dalszych danych.

Zebrane w niniejszym opracowaniu informacje potwierdzają częściowo lokalizacje opisane w literaturze, jak również opisują nowe stanowiska z lat 2005–2010:

Ławszowa [UTM WS29], 15.08.2010, teren poligonu, znaleziono martwy okaz (w zbiorach autora) oraz obserwowano 5 okazów na kwiatach, leg. et det. Xawery Dobrzański.

Rezerwat Perna [UTM CC79], 01–04.08.2010, obserwacja na obrzeżach polany leśnej boru mieszanego, na skupiskach ostu, leg. et det. Janusz Welke.

Warszawa Ursynów [UTM EC07], 15.07.2007, obserwacja na kwiatach mikołajka płasko listnego, leg. et det. Tomasz Jaworski.

Puszcza Bolimowska [UTM DC46], 07.2009, obserwacja owadów na roślinach zielnych, leg. et det. Marcin Panak.

Solec Kujawski [UTM CD18], 31.07.2010, obserwacja na terenach łąk i nieużytków nad brzegiem Wisły, leg. et det. Paweł Lipski.

Nowy Dwór [UTM XU58], 07.07. 008, grobla na stawach Smogulec, obserwowano kilkadziesiąt osobników, leg. et det. Andrzej Konopka.

Żeleźnica [UTM XV30], 20.07.2009, wyrobisko koło wsi, obserwowano kilkanaście osobników na roślinności, leg. et det. Andrzej Konopka.

Spychowo [UTM EE23], 06-08.2010, skraj boru sosnowego, kilkanaście obserwacji, leg. et det. Mateusz Sowiński.

Toruń Barbarka [UTM CD38], 08.08.2010, na terenie Szkoły Leśnej w Barbarce, leg. et det. Bartłomiej Pacuk.

Chorap [UTM DD59], 04.09.2010, obserwacja kilku osobników na roślinach zielnych, leg. et det. Robert Żóralski.

Zalesie Antoniowskie [UTM EB61], 15.08.2005, obserwacja jednego osobnika na roślinach zielnych, leg. et det. Jarosław Bury.

Dąbrowa Tomaszowska [UTM FA79], 31.08.2010, znaleziono jednego martwego osobnika na ścieżce przy lesie sosnowym (w zbiorach autora), oraz obserwowano 2 osobniki na roślinach zielnych, leg. et det. Przemysław Zięba.

Przyszów [UTM EA79], 24.08.2010, na obrzeżu boru sosnowego, na roślinach zielnych, leg. et det. Przemysław Zięba.

Trzcianka [UTM WU98], 02.08.2010, nad Jeziorem Sarcz, na roślinach zielnych, leg. et det. Andrzej Srech.

PRZEMYSŁAW ZIĘBA, Lublin
przemekzieba@gmail.com

WALDEMAR ŻYŁA
Muzeum Górnośląskie, Bytom
eumenes@wp.pl